ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ GIUSEPPE TESAURO της 26ης Ιουνίου 1997 *

1. Με προσφυγή που άσκησε βάσει του άρθρου 169 της Συνθήκης ΕΚ στις 18 Ιουνίου 1996, η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο να διαπιστώσει ότι το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τη Συνθήκη και την οδηγία 76/464/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 4ης Μαΐου 1976, περί ρυπάνσεως που προκαλείται από ορισμένες επικίνδυνες ουσίες που εκχέονται στο υδάτινο περιβάλλον της Κοινότητας [1] (στο εξής: οδηγία).

Ειδικότερα, η Επιτροπή προσάπτει στο Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου ότι, κατά παράβαση του άρθρου 7 της οδηγίας, δεν κατάρτισε προγράμματα για τη μείωση της ρυπάνσεως ή δεν τα ανακοίνωσε εν περιλήψει, καθώς και ότι δεν ανακοίνωσε τα αποτελέσματα της εφαρμογής τους.

Το κανονιστικό πλαίσιο

2. Η οδηγία αποτελεί ένα από τα πρώτα νομοθετήματα της Κοινότητας για την υλοποίηση της πολιτικής της σχετικά με το περιβάλλον, καθώς και για την εφαρμογή του πρώτου προγράμματος δράσεως των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στον τομέα του περιβάλλοντος [2]. Με σκοπό την εξασφάλιση αποτελεσματικής προστασίας του υδατίνου περιβάλλοντος, η οδηγία καθορίζει δύο κατηγορίες επικινδύνων ουσιών, οι οποίες παρατίθενται σε καταλόγους που συνοδεύουν εν παραρτήματι την εν λόγω οδηγία. Η πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει τις παρατιθέμενες στον κατάλογο I ουσίες, οι οποίες είναι ιδιαιτέρως επιβλαβείς λόγω των χαρακτηριστικών τους ως τοξικών, ανθεκτικών και βιοσυσσωρεύσιμων· η ρύπανση που προκαλείται από τις ουσίες αυτές πρέπει να εξαλειφθεί. Κατά το άρθρο 6 της οδηγίας, το Συμβούλιο καθορίζει για τις ουσίες του καταλόγου I οριακές τιμές, τις οποίες δεν πρέπει να υπερβαίνουν τα πρότυπα αποβολής. Η δεύτερη κατηγορία περιλαμβάνει τις παρατιθέμενες στον κατάλογο II ουσίες, των οποίες οι βλαβερές συνέπειες στο υδάτινο περιβάλλον μπορούν να περιοριστούν σε ορισμένη ζώνη και εξαρτώνται από τα χαρακτηριστικά των υδάτων υποδοχής και από την τοποθεσία τους. Οι ουσίες του καταλόγου II είτε ορίζονται ρητώς μέσω αναφοράς σε συγκεκριμένες ουσίες και σε οικογένειες και ομάδες ουσιών είτε περιλαμβάνουν τις ουσίες «που αποτελούν μέρος των οικογενειών και ομάδων ουσιών που απαριθμούνται στον κατάλογο I και για τις οποίες οι οριακές τιμές που προβλέπονται στο άρθρο 6 της οδηγίας δεν έχουν

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η ιταλική.

1 — ΕΕ ειδ. έκδ. 15/001, σ. 138.

2 — ΕΕ ειδ. έκδ. 15/001, σ. 26, όπου το πρόγραμμα δημοσιεύεται ως παράρτημα της Δηλώσεως του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών που συνήλθαν στο πλαίσιο του Συμβουλίου στις 22 Νοεμβρίου 1973.

καθορισθεί». Για τις ουσίες του καταλόγου ΙΙ, στόχος της οδηγίας είναι η μείωση της ρυπάνσεως, για την επίτευξη δε του στόχου αυτού τα κράτη οφείλουν να «καταρτίζουν προγράμματα που (...) περιλαμβάνουν ποιοτικούς στόχους για τα ύδατα» και να καθορίζουν πρότυπα αποβολής που «υπολογίζονται σε σχέση με τους εν λόγω ποιοτικούς στόχους» [3].

3. Το περιεχόμενο των προγραμμάτων καθορίζεται από το άρθρο 7 της οδηγίας. Συγκεκριμένα, στη διάταξη αυτή ορίζεται ότι τα προγράμματα περιλαμβάνουν «ποιοτικούς στόχους για τα ύδατα, οι οποίοι θεσπίζονται σύμφωνα με τις τυχόν οδηγίες του Συμβουλίου» [4]. Με τα προγράμματα αυτά πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι τελευταίες οικονομικώς εφικτές τεχνικές εξελίξεις και να τίθενται χρονικά όρια για την εκτέλεσή τους [5]. Στη συνέχεια, το άρθρο 7, παράγραφος 6, ορίζει ότι τα προγράμματα και τα αποτελέσματα της εφαρμογής τους πρέπει να ανακοινώνονται εν περιλήψει στην Επιτροπή. Από τελολογικής απόψεως, η υποχρέωση ανακοινώσεως συναρτάται προς το καθήκον της Επιτροπής να οργανώνει, μαζί με τα κράτη μέλη, συστηματικούς συγκριτικούς ελέγχους των προγραμμάτων, με σκοπό να εξασφαλιστεί επαρκής συντονισμός κατά την εφαρμογή τους [6].

4. Η οδηγία κοινοποιήθηκε στα κράτη μέλη στις 5 Μαΐου 1976. Δεν τάχθηκε ρητώς προθεσμία για την εφαρμογή της από τα κράτη μέλη· ωστόσο, κατά τη διάταξη του άρθρου 12, παράγραφος 2, τα κράτη θα έπρεπε να ανακοινώσουν τα προγράμματα μέχρι τις 5 Αυγούστου 1978 [7].

Ελλείψει τέτοιας ανακοινώσεως εντός της προθεσμίας αυτής, η Επιτροπή, με έγγραφο της 3ης Νοεμβρίου 1976, πρότεινε στα κράτη μέλη να θεωρηθεί η 15η Σεπτεμβρίου 1981 ως ημερομηνία λήξεως της προθεσμίας για την ανακοίνωση των προγραμμάτων μειώσεως της ρυπάνσεως που προκαλείται από τις ουσίες του καταλόγου ΙΙ. Τα κράτη μέλη δεν προέβαλαν αντιρρήσεις όσον αφορά το χρονικό αυτό όριο.

Η διαδικασία

5. Η Επιτροπή υπενθύμισε στην Κυβέρνηση του Λουξεμβούργου την υποχρέωση τηρήσεως των διατάξεων του άρθρου 7 της οδηγίας πρώτα με έγγραφο της 21ης Αυγούστου 1985. Στη συνέχεια, με έγγραφο της 26ης Σεπτεμβρίου 1989, η Επιτροπή κάλεσε την εν λόγω κυβέρνηση να της διαβιβάσει τα προγράμματα μειώσεως της ρυπάνσεως σχετικά με 99 ουσίες του καταλόγου ΙΙ που θεωρήθηκε ότι έχουν προτεραιότητα. Η Επιτροπή επανέλαβε το αίτημά της με έγγραφο της 4ης Απριλίου 1990.

3 — Βλ. το προοίμιο, ειδικότερα δε την ένατη αιτιολογική σκέψη, και το άρθρο 7 της οδηγίας, με το οποίο η ανωτέρω σκέψη «μεταφράσθηκε» σε νομοθετική διάταξη.

4 — Βλ. το άρθρο 7, παράγραφος 3, της οδηγίας.

5 — Βλ. το άρθρο 7, παράγραφοι 4 και 5, της οδηγίας.

6 — Βλ. το άρθρο 7, παράγραφος 7, της οδηγίας.

7 — Η διάταξη της οποίας έγινε μνεία ορίζει ότι η Επιτροπή διαβιβάζει στο Συμβούλιο τις πρώτες προτάσεις για την εναρμόνιση των προγραμμάτων εντός 27 μηνών από της κοινοποιήσεως της οδηγίας. Εξ αυτού συνάγεται ότι τα κράτη όφειλαν να προσκομίσουν μέχρι τότε στην Επιτροπή τα εν λόγω προγράμματα. Όμως, η προθεσμία που τάσσει η διάταξη αυτή δεν είναι δεσμευτική, αλλ' απλώς ενδεικτική, καθότι η διαβίβαση αυτή εξαρτάται γενικώς από το «αν είναι δυνατόν», δηλαδή προφανώς από το αν είναι διαθέσιμα τα προγράμματα που διαβιβάζονται από τα κράτη.

Η Επιτροπή εκθέτει ότι στα προαναφερθέντα έγγραφα δεν δόθηκε καμία απάντηση από την Κυβέρνηση του Λουξεμβούργου [8].

6. Επίσης χωρίς απάντηση έμεινε το έγγραφο οχλήσεως που απεστάλη στη συνέχεια από την Επιτροπή.

Με την αιτιολογημένη γνώμη της 25ης Μαΐου 1993, η Επιτροπή προέβαλε τον ισχυρισμό ότι το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου, μη καταρτίζοντας προγράμματα μειώσεως της ρυπάνσεως περιέχοντα ποιοτικούς στόχους για τις 99 ουσίες που παρετίθεντο σε προσαρτημένο στην αιτιολογημένη γνώμη κατάλογο ή μη ανακοινώνοντας στην Επιτροπή τα προγράμματα αυτά και τα αποτελέσματα της εφαρμογής τους, κατά παράβαση του άρθρου 7 της οδηγίας, και παραλείποντας να παράσχει τα ζητηθέντα συναφώς στοιχεία, κατά παράβαση του άρθρου 5 της Συνθήκης, δεν τήρησε τις υποχρεώσεις που υπέχει από τη Συνθήκη.

Και η αιτιολογημένη γνώμη έμεινε χωρίς απάντηση, οπότε ήταν δικαιολογημένη η κατά τα ανωτέρω εκτεθέντα άσκηση προσφυγής βάσει του άρθρου 169 της Συνθήκης.

Επί του μερικού απαραδέκτου της προσφυγής

7. Αν θέλουμε να είμαστε ακριβοδίκαιοι, όπως επιβάλλεται στο πλαίσιο δίκης για τη διαπίστωση παραβάσεως κράτους μέλους, πρέπει, πριν εξεταστεί επί της ουσίας το αίτημα της Επιτροπής, να αντιμετωπιστεί ένα ζήτημα μερικού απαραδέκτου της προσφυγής.

Τόσο με το έγγραφο οχλήσεως όσο και με την αιτιολογημένη γνώμη, η Επιτροπή προσήψε στο Λουξεμβούργο ότι δεν έχει καταρτίσει ή δεν έχει ανακοινώσει τα προγράμματα μειώσεως της ρυπάνσεως όσον αφορά τις 99 μόνον ουσίες οι οποίες θεωρήθηκε ότι έχουν προτεραιότητα στο πλαίσιο του καταλόγου ΙΙ και των οποίων κατάλογος είχε προσαρτηθεί στην αιτιολογημένη γνώμη («κατάλογος των 99 ουσιών που αποτελούν αντικείμενο της διαδικασίας διαπιστώσεως της παραβάσεως») [9]. Αντιθέτως, με το δικόγραφο της προσφυγής, η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο να διαπιστώσει την παράβαση του καθού κράτους η οποία συνίσταται στην κατά παράβαση του άρθρου 7 της οδηγίας μη κατάρτιση (ή μη ανακοίνωση) των προγραμμάτων μειώσεως της ρυπάνσεως, χωρίς καμία άλλη διευκρίνιση, οπότε πρέπει να θεωρηθεί ότι η κατ' αυτόν τον τρόπο προσαπτόμενη παράβαση αφορά όλες τις ουσίες του καταλόγου ΙΙ που έχει προσαρτηθεί στην οδηγία και όχι μόνο τις 99 ουσίες που αποτελούν το αντικείμενο της αιτιολογημένης γνώμης και του εγγράφου οχλήσεως.

8 — Στην πραγματικότητα, από το έγγραφο οχλήσεως προκύπτει ότι το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου απάντησε στο πρώτο έγγραφο με ανακοίνωσή του της 31ης Ιανουαρίου 1986. Εν πάση περιπτώσει, επρόκειτο περί μερικής απαντήσεως, η οποία περιείχε στοιχεία σχετικά με τα προγράμματα μειώσεως της ρυπάνσεως που προκαλείται από τον μόλυβδο, τον ψευδάργυρο, τον χαλκό και το νικέλιο. Εξάλλου, το ζήτημα αυτό δεν εγέρθηκε από το καθού κράτος.

9 — Ειδικότερα, πρόκειται για ουσίες για τις οποίες, παρ' όλον ότι ανήκουν στις ομάδες και οικογένειες ουσιών του καταλόγου Ι, το Συμβούλιο δεν έχει ακόμη καθορίσει τις οριακές τιμές που τα κράτη μέλη οφείλουν να τηρούν κατά τον καθορισμό των προτύπων αποβολής. Επομένως, κατά τη διάταξη που περιέχεται στο παράρτημα της οδηγίας, οι ουσίες αυτές πρέπει να θεωρηθούν ως περιλαμβανόμενες στον κατάλογο ΙΙ και, ως εκ τούτου, ως υποκείμενες στο καθεστώς του άρθρου 7 της οδηγίας.

8. Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η προσφυγή λόγω παραβάσεως κράτους μέλους είναι απαράδεκτη στο μέτρο που περιέχει αιτιάσεις οι οποίες δεν αποτέλεσαν αντικείμενο της διαδικασίας που προηγείται της ασκήσεως προσφυγής και σχετικά με τις οποίες δεν αναπτύχθηκαν, συνεπώς, ούτε επιχειρήματα της Επιτροπής ούτε αντεπιχειρήματα του ενδιαφερομένου κράτους, πράγμα που έχει ως συνέπεια την προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας του εν λόγω κράτους [10]. Εξ αυτού προκύπτει ότι, στο μέτρο που με την προσφυγή ζητείται να διαπιστωθεί η μη τήρηση από το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου των υποχρεώσεων που υπέχει από το άρθρο 7 της οδηγίας όσον αφορά ουσίες που περιέχονται μεν στον κατάλογο ΙΙ, αλλά είναι διαφορετικές από τις 99 ουσίες στις οποίες δόθηκε προτεραιότητα, η προσφυγή πρέπει να κηρυχθεί απαράδεκτη [11].

9. Εξάλλου, στην παρούσα δίκη δεν έχει θέση η διατυπωθείσα με το έγγραφο οχλήσεως και την αιτιολογημένη γνώμη αιτίαση περί αυτοτελούς παραβάσεως του άρθρου 5 της Συνθήκης, αιτίαση η οποία στηρίζεται στο ότι το Λουξεμβούργο δεν παρέσχε τα στοιχεία που ζήτησε η Επιτροπή ως προς την εφαρμογή της οδηγίας [12]. Συγκεκριμένα, η αιτίαση αυτή δεν επαναλήφθηκε με το δικόγραφο της προσφυγής και, ως εκ τούτου, πρέπει να θεωρηθεί ότι η Επιτροπή παραιτήθηκε από αυτή.

Επί της ουσίας

10. Εντός των ορίων των όσων ελέχθησαν ανωτέρω, η προσφυγή της Επιτροπής είναι όχι μόνον παραδεκτή αλλά και βάσιμη. Κατ' αρχάς, όσον αφορά τη μη ανακοίνωση, εν περιλήψει, των προγραμμάτων και των αποτελεσμάτων της εφαρμογής τους, και συνεπώς όσον αφορά την παράβαση του άρθρου 7, παράγραφος 6, της οδηγίας, το ίδιο το καθού αναγνωρίζει την παράβαση, παραλείποντας επί πλέον να προβάλει οποιαδήποτε δικαιολογία συναφώς.

11. Αντιθέτως, η παράβαση αμφισβητείται από το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου όσον αφορά τη μη κατάρτιση των προγραμμάτων και, συνεπώς, όσον αφορά την παράβαση των άρθρων 2 και 7, παρά-

10 — Βλ. τις αποφάσεις της 14ης Ιουλίου 1988, 298/86, Επιτροπή κατά Βελγίου (Συλλογή 1988, σ. 4343), και της 11ης Ιουλίου 1984, 51/83, Επιτροπή κατά Ιταλίας (Συλλογή 1984, σ. 2793, σκέψεις 2 έως 10). Ειδικότερα, με την τελευταία απόφαση, το Δικαστήριο έκρινε την προσφυγή απαράδεκτη κατά το μέτρο που στο έγγραφο οχλήσεως η προσαπτόμενη παράβαση αφορούσε μόνο τον περιορισμό χρησιμοποιήσεως ζελατίνης στα ζαχαρόπηκτα, ενώ η αιτιολογημένη γνώμη όπως και το δικόγραφο της προσφυγής επεκτείνονταν σε όλα τα προϊόντα ζαχαροπλαστικής, τα διατηρημένα κρέατα και τα παγωτά.

11 — Δεν ασκεί επιρροή το γεγονός ότι το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου δεν ήγειρε συναφώς ενστάσεις, προβάλλοντας αντιθέτως αμυντικούς ισχυρισμούς επί της ουσίας. Εν πάση περιπτώσει, η προσβολή του δικαιώματος να υπάρξει αντίλογος συντελέστηκε κατά τη διαδικασία που προηγείται της ασκήσεως προσφυγής, διαδικασία της οποίας η ορθή διεξαγωγή αποτελεί απαράβατη προϋπόθεση για τη νομιμότητα της διαδικασίας διαπιστώσεως παραβάσεως κράτους μέλους (βλ. την προαναφερθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Ιταλίας, ειδικά δε τη σκέψη 7).

12 — Η ίδια η οδηγία δεν επέβαλλε τη διαβίβαση στοιχείων σχετικά με τον τρόπο εφαρμογής της, αλλ' απλώς την ανακοίνωση εν περιλήψει των καταρτιζομένων προγραμμάτων και των αποτελεσμάτων της εφαρμογής τους. Συνεπώς, η υποχρέωση παροχής των στοιχείων, που ζητήθηκαν κατ' επανάληψη από την Επιτροπή πριν από το έγγραφο οχλήσεως, στηρίζεται στο καθήκον συνεργασίας των κρατών μελών με τα κοινοτικά όργανα. Βλ. για μια διαφορετική υπόθεση, όπου η υποχρέωση παροχής των στοιχείων σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας απέρρεε απ' ευθείας από την οδηγία, την απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 1991, C-69/90, Επιτροπή κατά Ιταλίας (Συλλογή 1991, σ. I-6011, σκέψεις 11 έως 13).

γραφος 1, της οδηγίας. Ειδικότερα, κατά τους αμυντικούς ισχυρισμούς της Κυβερνήσεως του Λουξεμβούργου, η έλλειψη προγραμμάτων μειώσεως της ρυπάνσεως και ο μη καθορισμός ποιοτικών στόχων δικαιολογούνται αφενός από την ανυπαρξία βιομηχανικών ή εμπορικών εγκαταστάσεων που χρησιμοποιούν τις περί ων πρόκειται ρυπογόνους ουσίες και αφετέρου, όσον αφορά τις υπάρχουσες πηγές ρυπάνσεως, από τον καθορισμό από καιρού εις καιρόν εκ μέρους των αρχών του Λουξεμβούργου προτύπων αποβολής, τα οποία μάλιστα, σε ορισμένες περιπτώσεις, οι διευθύνοντες τις βιομηχανικές μονάδες έχουν βελτιώσει, επιδεικνύοντας εκουσίως πνεύμα συνεργασίας. Η Επιτροπή απάντησε ότι δεν ασκούν επιρροή ούτε η ύπαρξη προτύπων αποβολής, έστω και ιδιαιτέρως αυστηρών, ούτε η έλλειψη βιομηχανιών που να χρησιμοποιούν τις εν λόγω ρυπογόνους ουσίες. Πράγματι, τούτο δεν μπορεί να απαλλάξει τα κράτη μέλη από την υποχρέωση καταρτίσεως προγραμμάτων που περιέχουν ποιοτικούς στόχους.

Η άποψη της Επιτροπής πρέπει να γίνει δεκτή.

12. Η ίδια η γραμματική ερμηνεία των κανόνων της οδηγίας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι το κράτος που δεν έχει καταρτίσει τα προγράμματα έχει παραβεί τις υποχρεώσεις του. Συγκεκριμένα, η κατάρτιση των προγραμμάτων επιβάλλεται από το άρθρο 7 για να επιτευχθεί ο στόχος του άρθρου 2, δηλαδή η μείωση της ρυπάνσεως που προέρχεται από τις επικίνδυνες ουσίες που περιλαμβάνονται στον κατάλογο ΙΙ του παραρτήματος. Συνεπώς, η ύπαρξη ρυπογόνων ουσιών επιβάλλει από μόνη της την κατάρτιση των προγραμμάτων. Προσθέτω ότι η ύπαρξη ρυπογόνων ουσιών στο Λουξεμβούργο δεν αμφισβητείται από το καθού, το οποίο μάλιστα διευκρινίζει ότι οι αρμόδιες αρχές έχουν καθορίσει πρότυπα αποβολής σχετικά με διάφορα είδη απορρίψεως.

13. Δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι η αναμφισβήτητη έλλειψη προγραμμάτων αντισταθμίζεται από την ύπαρξη προτύπων αποβολής που καθορίζονται από καιρού εις καιρόν από τις αρμόδιες αρχές για κάθε συγκεκριμένη πηγή ρυπάνσεως και επομένως να γίνει δεκτό ότι το καθού έχει συμμορφωθεί με την οδηγία. Συγκεκριμένα, κατά την οδηγία, τα προγράμματα πρέπει να έχουν πολύπλευρο περιεχόμενο και να περιλαμβάνουν ποιοτικούς στόχους, προθεσμίες και ειδικές διατάξεις για τη χρησιμοποίηση ουσιών και προϊόντων, που καθορίζονται λαμβανομένων υπόψη των τελευταίων οικονομικώς εφικτών τεχνικών εξελίξεων. Οι αρμόδιες αρχές οφείλουν, κατά τη χορήγηση αδείας πριν από την απόρριψη, να καθορίζουν τα πρότυπα αποβολής με σημείο αφετηρίας τους ποιοτικούς στόχους και σε συνάρτηση με αυτούς. Η ερμηνεία αυτή είναι απόλυτα σύμφωνη με τη ratio της οδηγίας, η οποία ανάγεται όχι μόνο στην επιταγή προστασίας του περιβάλλοντος αλλά και στην εναρμόνιση των νομοθεσιών στον τομέα της απορρίψεως επικινδύνων ουσιών στο υδάτινο περιβάλλον, έτσι ώστε να αποφευχθούν διαφορετικοί όροι ανταγωνισμού που να παραβλάπτουν τη λειτουργία της κοινής αγοράς. Τούτο προκύπτει σαφώς όχι μόνο από το προοίμιο της οδηγίας [13]

13 — Βλ. ειδικότερα, την τρίτη αιτιολογική σκέψη στο προοίμιο της οδηγίας. Η διττή αυτή επιταγή εξηγεί επίσης τη στήριξη της οδηγίας σε διττή νομική βάση, τα άρθρα 100 και 235, σε μια εποχή όπου η πολιτική περιβάλλοντος δεν περιλαμβανόταν ρητώς στις κοινοτικές αρμοδιότητες.

αλλά και από τις *αρχές της οικολογικής πολιτικής στην Κοινότητα*, όπως καθορίζονται στο προμνησθέν πρόγραμμα δράσεως στον τομέα του περιβάλλοντος, για την εφαρμογή του οποίου εκδόθηκε η οδηγία [14]. Αυτή η επιταγή εναρμονίσεως μπορεί να τηρηθεί μόνο μέσω συντονισμού των προγραμμάτων που περιέχουν ποιοτικούς στόχους, με αποτέλεσμα να είναι προς τούτο απρόσφορος ο καθορισμός μόνο προτύπων αποβολής κατά τη χορήγηση αδείας πριν από συγκεκριμένες απορρίψεις ρυπογόνων ουσιών. Ακριβώς για τον σκοπό αυτόν, το άρθρο 7, παράγραφος 7, προβλέπει, όπως προελέχθη, τον συγκριτικό έλεγχο των διαφόρων προγραμμάτων από την Επιτροπή «για την εξασφάλιση επαρκούς συντονισμού κατά την πραγματοποίησή τους».

ουσία, όλα τα ύδατα εντός του εδάφους του κράτους μέχρι τη γραμμή των χωρικών υδάτων [16], περιλαμβανομένων και των υπογείων υδάτων, η οδηγία 78/659 έχει εφαρμογή μόνο στα γλυκά ύδατα που προσδιορίζονται από τα κράτη μέλη ως έχοντα ανάγκη προστασίας ή βελτιώσεως για τη διατήρηση της ζωής των ιχθύων. Δεύτερον και σημαντικότερον, οι ποιοτικές παράμετροι που θέτει η οδηγία 78/659 για τα ύδατα σαλμονιδών και τα ύδατα κυπρινιδών ανταποκρίνονται σε διαφορετικές επιταγές και, εν πάση περιπτώσει, δεν συμπίπτουν με τους ποιοτικούς στόχους που τα κράτη οφείλουν να καθορίζουν με τα προγράμματα που επιβάλλει η οδηγία 76/464, με σκοπό τη μείωση της ρυπάνσεως από επικίνδυνες ουσίες.

Επί των δικαστικών εξόδων

14. Η εκ μέρους του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου επίκληση των εσωτερικών μέτρων εφαρμογής της οδηγίας 78/659/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Ιουλίου 1978, περί της ποιότητας των γλυκών υδάτων που έχουν ανάγκη προστασίας ή βελτιώσεως για τη διατήρηση της ζωής των ιχθύων [15], δεν επιτρέπει την επιλογή διαφορετικής λύσης. Ειδικότερα, πρέπει να τονιστεί ότι τα πεδία εφαρμογής και οι στόχοι των δύο οδηγιών δεν συμπίπτουν. Συγκεκριμένα, ενώ η οδηγία που αποτελεί αντικείμενο της παρούσας δίκης αφορά, στην

15. Η μη τήρηση της οδηγίας όσον αφορά τις 99 ουσίες στις οποίες δίδεται προτεραιότητα αποτελεί το σοβαρότερο μέρος της παραβάσεως που προσήφθη με την προσφυγή καθώς και τον κύριο λόγο που οδήγησε την Επιτροπή να κινήσει την παρούσα δίκη. Κατά τα λοιπά, πρέπει να γίνει δεκτό ότι το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου, καθόσον δεν προέβαλε καμία ένσταση απαραδέκτου, ηττήθηκε ως προς όλους τους ισχυρισμούς του, οπότε δεν συντρέχει λόγος να μη καταδικαστεί στο σύνολο των δικαστικών εξόδων.

14 — Ειδικότερα, το πρόγραμμα υπογράμμιζε την ανάγκη συντονισμού και εναρμονίσεως, σε κοινοτικό επίπεδο, των εθνικών πολιτικών στον τομέα του περιβάλλοντος, με βάση μια κοινή αντίληψη μακράς πνοής.

15 — ΕΕ ειδ. έκδ. 15/001, σ. 172.

16 — Εξάλλου, με δήλωση που προσαρτάται στην οδηγία, τα κράτη μέλη έχουν αναλάβει την υποχρέωση να μην τάσσουν λιγότερο αυστηρές προδιαγραφές ούτε για τα ύδατα αποχετεύσεως που εκχέονται στην ανοικτή θάλασσα μέσω σωληνώσεων.

Συμπέρασμα

16. Κατόπιν των ανωτέρω, προτείνω στο Δικαστήριο:

— να διαπιστώσει ότι το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου, μη έχοντας καταρτίσει ή μη έχοντας ανακοινώσει εν περιλήψει, κατά παράβαση του άρθρου 7 της οδηγίας 76/464/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 4ης Μαΐου 1976, τα προγράμματα μειώσεως της ρυπάνσεως σχετικά με τις 99 επικίνδυνες ουσίες που περιλαμβάνονται στο παράρτημα της αιτιολογημένης γνώμης και τα αποτελέσματα της εφαρμογής τους, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τα άρθρα 2 και 7 της οδηγίας αυτής·

— να κηρύξει απαράδεκτη την προσφυγή κατά το μέρος που με αυτή ζητείται να διαπιστωθεί η παράβαση σχετικά με τη μη κατάρτιση και μη ανακοίνωση εν περιλήψει των προγραμμάτων και των αποτελεσμάτων της εφαρμογής τους όσον αφορά άλλες επικίνδυνες ουσίες, πλην των 99 ανωτέρω αναφερθεισών·

— να καταδικάσει το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου στα δικαστικά έξοδα.